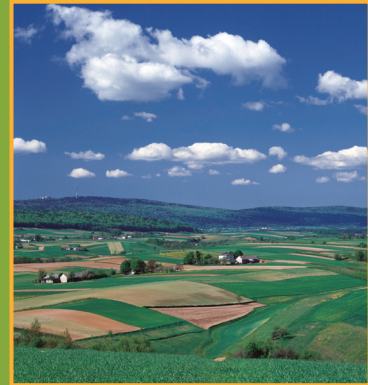

PIESZY SZLAK ŚWIĘTA KATARZYNA - NOWA SŁUPIA

Pieszny szlak Święta Katarzyna (0 km) - Łysica (2,5 km) - Kapliczka Św. Mikołaja (5,5 km) - Kakonin (7, 5 km) - Huta Szklana (15 km) - Przełęcz Hucka (15, 5 km) - Święty Krzyż (18 km) - Nowa Słupia (21,5 km) - fragmenty szlaków czerwonego (im. E. Massalskiego) na odcinku Święta Katarzyna - Święty Krzyż i niebieskiego na odcinku Święty Krzyż - Nowa Słupia.

Wzdłuż niektórych odcinków prowadzą ścieżki dydaktyczno-przyrodnicze z tablicami informacyjnymi dotyczącymi przyrody ŚPN. Części tej pieszej trasy należą do najbardziej popularnych w całym

województwie. Wiedzie ona przez najwyższe partie Łysogór i tereny Świętokrzyskiego PN, do którego wstęp jest płatny.

ŚWIĘTA KATARZYNA (0 km)

Wieś Święta Katarzyna, leżąca w Górach Świętokrzyskich u podnóża Łysicy, to duży ośrodek turystyczny i główny punkt wypadowy na Łysicę. Tu na polanie w Puszczy Jodłowej, w latach 1471-1478, bp Jan z Rzeszowa założył klasztor oo. Bernardynów, do którego w 1817 r. przybyli ss. Bernardynki. Obecne zabudowania zespołu klasztorowego pochodzą z XVII w., ale po pożarze w 1847 r.

wany do dziś drewniany dom, w którym w 1910 r. Aleksander Janowski założył schronisko (ul. Kielecka 12).

*Galeria Mineralów i Skamieniałości
„Tajemnica Klejnotów”
26-010 Święta Katarzyna
ul. Kielecka 20
tel. 41 311 2116, 501 282 697*

*www.swkatarzyna-muzeum.pl
(także sklep i szlifiernia wyrobów z krzemienia pasiastego z wyrobami własnymi i okazami mineralów całego świata)
czynne:
V-IX codziennie w godz. 9⁰⁰ – 19⁰⁰
X-IV na żądanie
czas zwiedzania: 30 min. do 1 godz.*

Po wyjściu ze Świętej Katarzyny sprzed klasztoru trasa wkracza na teren Świętokrzyskiego PN. Po lewej od wejścia do lasu znajdują się 3 zbiorowe mogiły pomordowanych przez hitlerowców w 1943 r. mieszkańców oraz żołnierzy ZWZ-AK ze Świętej Katarzyny. Dalej wznosi się pomnik Stefana Żeromskiego i ocembrowane źródło wody, która wg tradycji ma właściwości lecznicze oraz drewniana Kapliczka Św. Franciszka. Podejście na Łysicę jest miejscami strome i kamieniste.

ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY

ŚPN położony jest w Górach Świętokrzyskich, na północny-wschód od Kielc (pow. 7626 ha). Utworzony został w 1950 r., ale o ochronę tego terenu apelował już Stefan Żeromski. Pierwszy rezerwat przyrody na obszarze Parku utworzono w 1920 r. na Chelmowej Górze. W 1922 r. powstały kolejne rezerwaty na Łysicy i Świętym Krzyżu. ŚPN obejmuje wyższą, zalesioną w ponad 90% i porośniętą Puszcza Jodłową partię Łysogór, fragmenty Pasma Klonowskiego z Bukową Górą i Doliny Wilkowskiej oraz 3 enklawy - Górę Chelmową, uroczysko Serwis-Dąbrowa i Skarpę Zapusty. Dominującymi wyniosłościami Łysogór są:

Łysica (611,8 m n.p.m.), Góra Agaty (608,4 m n.p.m.) i Święty Krzyż (594,3 m n.p.m.). Na terenie Parku

wyodrębniono obszary ochrony ścisłej: Łysica, Święty Krzyż, Mokry Bór, Czarny Las i Chelmowa Góra. Drzewostany są tu zróżnicowane od boru jodłowego w Łysogórach, przez buczynę karpacką i grąd w Paśmie Klonowskim, bór bagienny u podnóża Góry Psarskiej, aż po skupisko modrzewia polskiego na Górze Chelmowej. Największą osobliwością ŚPN są gołoborza, czyli usypiska kamienne utworzone przez procesy spekania kambryjskich piaskowców kwarcytowych, oraz wietrzenia i erozyjnego niszczenia miękkich łupków kambryjskich. W Łysogórach zajmują one powierzchnię ok. 70 ha. Na ich obszarach następuje sukcesja różnych gatunków leśnych. Na kamieniach lubią wygrzewać się licznie tu występujące żmije zygzakowate. W Parku rośnie wiele roślin rzadkich i chronionych m.in. śnieżyczka przebiśnieg, wawrzynek wilczelyko, pełnik europejski, goryczka wąskolistna, lilia złotogłów, paprotnik kolczasty, pióropusznik strusi, widłaki, buławnik czerwony, przetacznik górski, czosnek niedźwiedzi i podkolan biały. Pojedynczo występuje cis pospolity. Z osobliwości fauny można wymienić borsuka, orzesznicę, popielicę, ryjówkę malutką, zębielkę karliczki, nietoperze, cietrzewia, krzyżodzioba świerkowego, dzięcioła białogrzbietego, orlika krzykliwego, traszkę górską, rzekotkę drzewną,

ŁYSICA (2,5 km)

Jest to najwyższy szczyt Gór Świętokrzyskich (611,8 m n.p.m.) o 2 wierzchołkach. Znajduje się na obszarze ochrony ścisłej ŚPN. Na zachodnim, wyższym wierzchołku stoi pamiątkowy krzyż. Wschodni wierzchołek, nazywany Skalą Agaty (608,4 m n.p.m.), jest granią skalną

o gniewosza plamistego oraz owady (paź żeglarz, paź królowej, niepylak mnemozyna, jelonek rogacz) i ślimaki.

*Dyrekcja ŚPN, Ośrodek Edukacyjny ŚPN i biblioteka
26-100 Bodzentyn
ul. Suchedniowska 4
tel. 41 311 5106, 41 311 5025
www.swietokrzyskipn.org.pl*

*Muzeum Przyrodnicze ŚPN na Świętym Krzyżu
tel. 41 317 7087, 669 940 042
wstęp do ŚPN: płatny*

o długości ok. 500 m. Ze szczytu roztacza się widok w kierunku północnym. Łysica zbudowana jest z kwarcytów i łupków kambryjskich, a od północy i południa występują gołoborza. W partiach wyższych rośnie głównie jodła, a poniżej las jodłowo-bukowy. Na stoku południowym, poniżej szczytu położone jest niewielkie torfowisko. W partiach szczytowych gnieźdzą się ptaki drapieżne. Wejście od strony Świętej Katarzyny jest miejscami dość strome i zajmuje średnio 1 godz. Dalszy szlak w kierunku kapliczki jest stosunkowo łatwy, prowadzi zalesionym grzbietem.

KAPLICZKA ŚW. MIKOŁAJA (5,5 km)

Obecna drewniana kapliczka z figurą Św. Mikołaja zbudowana została w 1998 r. Dalej szlak zmienia kierunek na południowy, ostre zejście.

KAKONIN (7,5 km)

Wieś u podnóża Łysogór, o nazwie związanej z legendą o Zbójcu Kaku, który w dawnych czasach łupił kupców przejeżdżających leśnymi drogami. W drewnianym domu (nr 5) z pocz. XIX w. mieści się oddział Muzeum Wsi Kieleckiej z ekspozycją etnograficzną i punktem informacji turystycznej. Dalej szlak prowadzi na wschód u podnóża Łysogór, przed przełęczą dość strome podejście.

*Izba Dobrego Smaku Krainy Łysogór
Punkt Etnograficzny Muzeum Wsi Kieleckiej
Kakonin 6a, 26-004 Bieliny
tel. 41 302 61 06*

HUTA SZKLANA, PRZEŁĘCZ HUCKA (15,5 km)

Jest to wieś położona w sąsiedztwie Przełęczy Huckiej. Są w niej miejsca noclegowe i jest ona jednym z głównych punktów wyjściowych w Góry Świętokrzyskie. W XVI-XVIII w. istniała tu huta szkła prowadzona przez oo. Benedyktynów z klasztoru na Świętym Krzyżu, wytwarzająca m.in. opakowania szklane do lekarstw przygotowywanych w klasztorze. Przy wejściu na szlak prowadzącym na Święty Krzyż stoją monumentalne krzyże katyńskie i budowana jest edukacyjna osada średniowieczna, w której planowane jest interaktywne pokazanie życia i pracy dawnych Słowian. Odwiedzający osadę będą mogli w sposób aktywny poznać różne rzemiosła: garncarstwo, tkactwo, wytop szkła i żelaza czy rolnictwo. Wioska będzie miała infrastrukturę umożliwiającą przeprowadzanie edukacyjnych gier zespołowych umożliwiających zapoznanie się z miejscowymi legendami, wydarzeniami historycznymi i przedchrześcijańskimi zwyczajami. Planowane otwarcie osady w 2011 r. Dalej trasa prowadzi lekko wznoszącą się utwardzoną i trochę monotonną drogą. Wzdłuż niej poprowadzona

jest ścieżka edukacyjna. Odcinek ten można przemierzyć wozem konnym.

*Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania - Wokół Łysej Góry”
Biuro Zarządu
26-004 Bieliny, ul. Partyzantów 17
tel. 41 30 25 094 w. 213
41 30 26 107
www.wokollysejgory.pl*

GOŁOBORZE (17,5 km)

Usytuowane jest po lewej (pn) stronie drogi i szlaku. Obejście tej osobliwości geologicznej umożliwia specjalna platforma. Gołoborze to rodzaj pokryw stoku lub wierzchołowy składający się z rumoszu skalnego. Termin gołoborze jest głównie określeniem regionalnym i oznacza miejsce występowania w Górach Świętokrzyskich różnej wielkości bloków skalnych („gołe” bez „boru”). Gołoborza świętokrzyskie powstały ok. 550 mln lat temu w wyniku wietrzenia późnokambryjskich piaskowców kwarcytowych i erozyjnego niszczenia miękkich łupków kambryjskich w okresie czwartorzędu. Procesy te zachodziły w chłodnym klimacie jaki panował na obszarze Polski w plejstocenie. Głównym czynnikiem powstania gołoborz były zmiany temperatury - zamarzanie i rozmrażanie podłoża oraz zamarzanie wody w szczelinach i spękaniach ciosowych powodujące rozpad blokowy skał. Gołoborza stopniowo

zarastają, na ich skraju następuje powolna sukcesja niektórych gatunków roślin (mchów, jarzębiny). W Górach Świętokrzyskich występują na stokach Łysicy, Świętego Krzyża i w Paśmie Jeleniowskim. Duże powierzchniowo gołoborze na Świętym Krzyżu jest stosunkowo łatwo dostępne z nowo wybudowanego tarasu widokowego. W górnej części gołoborza można zobaczyć fragmenty przedchrześcijańskiego kamiennego wału kultowego otaczającego szczytowe partie Świętego Krzyża.

Wracamy do utwardzonej drogi i po minięciu wzniesionej w 1962 r. wieży telewizyjnej (wys. 157 m) otwiera się widok na zespół klasztorny.

Galeria widokowa na gołoborzu czynny: przez cały czas (w IV-X, codziennie w godz. 9⁰⁰ – 17⁰⁰ – przy wejściu na platformę obowiązują bilety wstępu do ŚPN)

Bolesława Chrobrego). Sławę przyniosły mu sprowadzone w XIII w. relikwie drzewa Krzyża Świętego, stąd nazwa klasztoru i góry. Kolejne zniszczenia, rozbudowy i adaptacje spowodowały, że zabudowania opactwa są niejednolite stylowo - fragmenty romańskie, gotyckie krużganki klasztorne i kościół o barokowej fasadzie i białym, klasycystycznym wnętrzu. Znajduje się w nim zespół monumentalnych obrazów pędzla Franciszka Smuglewicza z lat 1789-1806, przedstawiających sceny nawiązujące do historii tego miejsca i zakonu. W zabudowaniach klasztornych wyróżnia się renesansowa, kryta kopuła Kaplica Świętego Krzyża, ufundowana w latach 1614-1620 przez Mikołaja Oleśnickiego. Zdobia ją rokokowo-klasycystyczne polichromie wykonane w 1782 r. przez Mateusza Rejchana, przedstawiające legendę przekazania relikwii Świętego Krzyża przez Św. Emeryka do opactwa na Łysej Górze. W udostępnionych do zwiedzania podziemiach kaplicy znajdują się zmumifikowane zwłoki, wg tradycji należące do księcia Jeremiego Wiśniowieckiego. W 1945 r. kościół przekazano oo. Oblatom, w części pomieszczeń klasztornych utworzono Muzeum Przyrodnicze ŚPN obejmujące działy: archeologiczny, historyczny, geologiczny, florystyczny, faunistyczny i ochrony przyrody. Cenną ekspozycją jest zgromadzona przez prof. Włodzimierza Sedlaka kolekcja

Obecnie w Gołoborzu znajduje się Muzeum Przyrodnicze ŚPN, które prezentuje bogatą kolekcję minerałów, skał, roślin i zwierząt. W muzeum można zobaczyć również relikwie drzewa Krzyża Świętego, które zostały sprowadzone do Polski w XIII wieku. W Gołoborzu znajduje się również Galeria Widokowa, z której można zobaczyć panoramę Łysicy i Paśmie Jeleniowskim. W Gołoborzu znajduje się również Taras Widokowy, z którego można zobaczyć panoramę Łysicy i Paśmie Jeleniowskim.

Obecnie w Gołoborzu znajduje się Muzeum Przyrodnicze ŚPN, które prezentuje bogatą kolekcję minerałów, skał, roślin i zwierząt. W muzeum można zobaczyć również relikwie drzewa Krzyża Świętego, które zostały sprowadzone do Polski w XIII wieku. W Gołoborzu znajduje się również Galeria Widokowa, z której można zobaczyć panoramę Łysicy i Paśmie Jeleniowskim. W Gołoborzu znajduje się również Taras Widokowy, z którego można zobaczyć panoramę Łysicy i Paśmie Jeleniowskim.

obejmująca okazy kambryjskiej fauny koralowców, których ślady widoczne są w skałach kwarcowych Łysogór m.in. na gołoborzach. Muzeum przygotowuje nową aranżację ekspozycji - planowane uruchomienie w 2011 r. W części klasztornej znajduje się renesansowa Kaplica Świętego Krzyża, ekspozycja historyczna i niewielkie Muzeum Misyjne Misjonarzy Oblatów NMP.

Punkt Informacji Turystycznej Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej 26-004 Bieliny, Święty Krzyż 1 tel. 41 317 82 78, 41 317 70 21 czynne: codziennie w godz. 9⁰⁰ – 17⁰⁰ Muzeum Przyrodnicze Świętokrzyskiego Parku Narodowego (nieczynne do odwołania) 26-004 Bieliny, Święty Krzyż tel. 41 317 70 87 www.swietokrzyskipn.org.pl

Dalszy fragment trasy w kierunku Nowej Słupi przemierzamy szlakiem oznakowanym na niebiesko. Droga ze Świętego Krzyża do Nowej Słupi nazywana jest Drogą Królewską, gdyż pokonywali ją królowie polscy idąc w pielgrzymce do relikwii Krzyża Świętego. Trasa miejscami wybrukowana ma bardzo strome zejście (deniwelacja ok. 300 m na odcinku 2 km). W górnej części pozostałości przedchrześcijańskiego wału kultowego, kamienny kopiec i możliwość dojścia do polany Bielnik - miejsca pochówku ok. 6000 jeńców radziec-

kich przetrzymywanych na Świętym Krzyżu przez hitlerowców po 1941 r. W środkowej części Drogi miejsce bitwy powstańców z oddziału Mariana Langiewicza z wojskami carskimi w 1863 r., w której poległo 17 Polaków. Nieopodal, koło schronu turystycznego rośnie Buk Jagielly - dorodne drzewo o obwodzie pnia 563 cm. W dolnej części szlaku pozostałości Drogi Krzyżowej wytyczonej z inicjatywy opata Michała Maliszewskiego w XVI/XVII w. (zachowane 2 stacje, pozostałe 12 od kościoła w Nowej

NOWA SŁUPIA (21,5 km)

Słupi do kościoła na Świętym Krzyżu przez hitlerowców po 1941 r. W środkowej części Drogi miejsce bitwy powstańców z oddziału Mariana Langiewicza z wojskami carskimi w 1863 r., w której poległo 17 Polaków. Nieopodal, koło schronu turystycznego rośnie Buk Jagielly - dorodne drzewo o obwodzie pnia 563 cm. W dolnej części szlaku pozostałości Drogi Krzyżowej wytyczonej z inicjatywy opata Michała Maliszewskiego w XVI/XVII w. (zachowane 2 stacje, pozostałe 12 od kościoła w Nowej Słupi do kościoła na Świętym Krzyżu wykonano współcześnie). Na skraju Nowej Słupi stoi wykonana z piaskowca i owiana legendami kamienna figura Św. Emeryka przedstawionego jako pielgrzyma, kłęczącego z rękami złożonymi do modlitwy. Jedną z legend mówi, że figura przesuwa się rocznie o ziarno piachu w kierunku klasztoru, a jak tam dotrze to będzie koniec świata. W pobliżu na wzniesieniu znajduje się mogiła pomordowanych w czasie II wojny światowej mieszkańców Nowej Słupi i okolic.

W miejscu wcześniejszego wzmiankowanego w 1326 r. Na nadprożu portalu fasady znajduje się kartusz z herbem benedyktyńskim oraz tablica fundacyjna z 1630 r. Wyposażenie wnętrza jest barokowe. Koło kościoła stoi pomnik powstańców 1863 r.

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. M. Radwana 26-006 Nowa Słupia ul. Świętokrzyska 59 tel. 41 317 70 18 czynne: wtorek - niedziela w godz. 9⁰⁰ – 16⁰⁰ www.muzeum-techniki.waw.pl (można zamówić pokaz wytopu)

Punkt Informacji Turystycznej 26-006 Nowa Słupia ul. Świętokrzyska 18 tel. 41 317 76 26, 41 317 70 13 www.nowaslupia.pl

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

● - szlak opisany w tekście

Regionalne Centrum Informacji Turystycznej

ul. Sienkiewicza 29, 25-007 Kielce
tel. 41 348 00 60
www.swietokrzyskie.travel

Wydano na zlecenie: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach
Al. IX Wieków Kielce 3, 25-516 Kielce tel. 41 342 18 78, fax 41 344 52 65
www.sejmik.kielce.pl, www.wrota-swietokrzyskie.pl
Opracowanie: Wydawnictwo Kartograficzne DAUNPOL Sp. z o.o.
ul. Konarskiego 3, 01-355 Warszawa, tel. 22 664 37 20, fax 22 664 50 91
www.daunpol-pilot.com.pl, biuro@daunpol-pilot.com.pl
Zdjęcia: Archiwum UMWS, Archiwum ROTWS, LGD Wokół Łysej Góry, S. Skuta, K. Pęczalski, P. Pierściński, A. Mazurek

ŚWIĘTY KRZYŻ (18 km)

Łysa Góra (595 m n.p.m.), drugi po Łysicy szczyt Gór Świętokrzyskich, zwana jest również Świętym Krzyżem, od stojącego na niej zespołu klasztornego. W tej części Łysogór we wczesnym średniowieczu (VIII-IX w.) istniało sanktuarium pogańskie. Przetwały po nim kamienne wały otaczające szczyt (wys. do 3 m, szer. do 15 m, dł. 1,5 km) widoczne m.in. przy platformie widokowej na gołoborzu i przy Drodze Królewskiej. Na miejscu sanktuarium w XII w. z fundacji Bolesława Krzywoustego, powstał drewniany klasztor oo. Benedyktynów (wg tradycji w 1006 r. z fundacji

czające szczyt (wys. do 3 m, szer. do 15 m, dł. 1,5 km) widoczne m.in. przy platformie widokowej na gołoborzu i przy Drodze Królewskiej. Na miejscu sanktuarium w XII w. z fundacji Bolesława Krzywoustego, powstał drewniany klasztor oo. Benedyktynów (wg tradycji w 1006 r. z fundacji

ŚWIĘTOKRZYSKIE CZARUJE

PIESZO PRZEZ GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE